

Utbildningsutskottets betänkande

1976/77: 2

med anledning av motion om möjlighet för utländsk studerande att avlägga masters-examen i Sverige

Motionen

1975/76: 491 av fru Sundberg (m) och herr Nordstrandh (m) vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär tilläggsdirektiv till forskarutbildningsutredningen avseende bestämmelser för utländska studerandes avläggande av masters-examen i Sverige.

Bakgrund till motionsyrkandet

Utländska studerande har före 1969 års reformering av forskarutbildningen haft möjlighet att avlägga masters-examen i Sverige enligt av Kungl. Maj:t den 13 september 1957 och den 17 april 1964 meddelade bestämmelser. Bestämmelserna av år 1964, som ägde tillämpning t. o. m. utgången av juni månad 1972, hade följande lydelse.

Kungl. Maj:t finner gott medgiva, att den, som utomlands avlagt examen, vilken medför behörighet att i det land, där examen avlagts, vinna tillträde till universitet eller motsvarande vetenskaplig läroanstalt, och som *dels* antingen utomlands förvärvat graden "Bachelor of Social Science", "Bachelor of Arts" eller "Bachelor of Science" eller i Sverige avlagt filosofie kandidatexamen, *dels ock* jämlikt stadgan den 25 september 1953 (nr 610) angående filosofiska examina uppfyllt fordringarna för minst betyget Godkänd i filosofie licentiatexamen, må vid universiteten i Uppsala, Lund, Göteborg, Stockholm och Umeå tilldelas examensbevis såsom "Master of Social Science", om examen avlagts i samhällsvetenskapligt ämne, "Master of Arts", om examen avlagts i annat humanistiskt ämne, samt "Master of Science", om examen avlagts i naturvetenskapligt ämne.

Kungl. Maj:t föreskriver, att över de studerandes insikter skall vid godkänd tentamen betyg avgivas med något av följande vitsord, nämligen "Excellent (First class)", "Good (Second class)" eller "Pass (Third class)".

Vidare föreskriver Kungl. Maj:t, att examensbevis skall utfärdas i enlighet med av kanslersämbetet fastställt formulär.

Utskottet

Masters-examen infördes vid universitetet i Stockholm år 1957 som en särskild examen för utländska studerande. Masters-examen knöts därvid till fordringarna för betyget Godkänd i filosofie licentiatexamen. Avvecklingen av sistnämnda examen i samband med att en ny forskarutbildningsordning infördes år 1969 fick för de utländska studerandena i Sve-

rige den konsekvensen att möjligheten att avlägga masters-examen i dess dåvarande form upphörde. I stället hänvisas utländsk studerande, som inte bedriver studier för doktorsexamen men väl vissa studier över grundexamensnivå, till att begära "bevis över utbildningen" enligt bestämmelserna i 41 och 69 §§ kungörelsen (1969: 50) om utbildning vid de filosofiska fakulteterna.

I motionen 1975/76: 491 begärs att forskarutbildningsutredningen skall få i uppdrag att ta upp frågan om att återge utländska studerande tidigare möjlighet att avlägga masters-examen i Sverige. Som skäl härför anförs internationaliseringen av den högre utbildningen och det ökande utbytet av studerande mellan svenska och utländska universitet. Förfarandet med "bevis över utbildningen" åstadkommer enligt motionärerna praktiska svårigheter för utländska studerande när de återvänder till sina hemländer, eftersom det i många länder fordras att de studerande kan visa upp någon typ av examen för att t. ex. deras studier skall accepteras för behörighet till vidare utbildning eller anställning i hemlandet.

Utskottet har inhämtat att universitetsmyndigheterna på olika sätt försöker lösa de utländska studerandenas önskemål om ett examensdokument som kan fylla samma uppgift som bevis om avlagd masters-examen. Vid t. ex. universitetet i Uppsala har rektorsämbetet sökt lösa problemet genom att på utbildningsbevis för utländsk studerande — som genomgått påbyggnadsutbildning motsvarande minst 60 poäng varav en uppsats om minst 10 poäng — anteckna bl. a. följande: "The student has completed coursework and a minor thesis on the postgraduate level, which corresponds to the Swedish Master's degree existing 1964—1972 (by a Royal Decree revoked in 1969)."

Utskottet vill erinra om att 1968 års utbildningsutredning (U 68) föreslog att den som genomgått högskoleutbildning skulle erhålla bevis över genomgången utbildning och att examensbenämningar i fortsättningen inte skulle knytas till utbildningsbevis. I propositionen 1975: 9 om reformering av högskoleutbildningen intog emellertid departementschefen en annan ståndpunkt och föreslog att det även i framtiden skulle vara möjligt att knyta examensbenämning till utbildningsbevis avseende linje, vars nuvarande motsvarighet avslutas med examen. Riksdagen, som inte hade något att erinra häremot, uttalade i detta sammanhang bl. a. att systemet med examensbenämningar borde utvecklas så, att benämningarna generellt kommer att ge meningsfull information om den genomgångna utbildningens innehåll eller i varje fall huvudsakliga inriktning (UbU 1975: 17, rskr 1975: 179).

Nuvarande situation när det gäller utländsk studerandes möjlighet att efter avslutad påbyggnadsutbildning erhålla examensbevis i Sverige är inte tillfredsställande. I samband med att högskolereformen genomförs bör enligt utskottets uppfattning utfärdas bestämmelser av innehåll att sådan utländsk studerande, som avsågs i förut nämnda beslut av år

1964, efter genomgång av viss påbyggnadsutbildning skall kunna erhålla bevis om masters-examen med viss inriktning (Master of Social Science, Master of Arts eller Master of Science). En sådan anordning ligger i linje med riksdagens nyssnämnda beslut om examina och internationaliseringssträvandena i det svenska utbildningsväsendet. Utskottet föreslår att riksdagen med anledning av motionen 1975/76: 491 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet

att riksdagen beträffande möjlighet för utländsk studerande att avlägga masters-examen i Sverige med anledning av motionen 1975/76: 491 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

Stockholm den 9 november 1976

På utbildningsutskottets vägnar

STIG ALEMYR

Närvarande vid ärendets slutbehandling: herrar Alemyr (s), Larsson i Staffanstorp (c), Nordstrandh (m), Jönsson i Arlöv (s), Johansson i Skärstad (c), fröken Hörnlén (fp), herr Karlsson i Mariefred (c), fru Hjelm-Wallén (s), herrar Strindberg (m), Sundgren (s), fröken Rogestam (c), herrar Hagberg i Örebro (s), Ullenhag (fp), fru Sandéhn (s) och herr Sivert Andersson i Stockholm (s).

